

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ДЗЮБЕНКО ОЛЕГ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК: 658.155:338.4 (043.3)

**ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Житомир – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Житомирському державному технологічному університеті Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Євдокимов Віктор Валерійович,
Житомирський державний технологічний
університет, ректор

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, доцент
Зоріна Олена Анатоліївна,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
професор кафедри обліку та оподаткування

кандидат економічних наук
Чік Марія Юріївна,
Львівський торговельно-економічний університет,
доцент кафедри бухгалтерського обліку

Захист відбудеться “30” травня 2018 р. о 14⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 14.052.01 у Житомирському державному технологічному університеті за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103, конференц-зала (2-й поверх).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Житомирського державного технологічного університету за адресою: 10005, м. Житомир, вул. Чуднівська, 103.

Автореферат розісланий “27” квітня 2018 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради, д.е.н., проф.

О.А. Лаговська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Фінансовий потенціал є універсальним об'єктом управління господарською діяльністю підприємств лісового господарства, адже поєднує економічну ефективність господарської діяльності під впливом факторів природно-кліматичного та економіко-правового характеру. Це викликає потребу в формуванні якісного аналітичного забезпечення управління фінансовим потенціалом лісогосподарського підприємства. Існуючі методики економічного аналізу не адаптовані до галузевих характеристик підприємств, не враховують усіх властивостей підприємств лісогосподарської галузі та мають бути трансформовані у відповідності із сучасними вимогами.

Питання аналітичної оцінки фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств є актуальними для стейкхолдерів різних рівнів. Що стосується державної потреби, то варто зауважити про збільшення сплати податків та зборів до місцевих та державного бюджетів. Зокрема, за даними Житомирського обласного управління лісового та мисливського господарства, підприємствами області до державного бюджету за січень-грудень 2017 р. сплачено на 79,3 млн. грн. податків та зборів (37,4 %) більше ніж за аналогічний період 2016 р., а до місцевого бюджету на 16,4 млн. грн. (9,1 %) [1]. За даний період спостерігається збільшення загального обсягу вирубки лісів на 0,6 %. Особливим джерелом бюджетних надходжень є рентна плата за спеціальне використання лісових ресурсів, що дозволить лісогосподарським підприємствам поповнити державний бюджет у 2018 р. на 365100,0 тис. грн. [2]. Зазначене вище актуалізує розробку методичних положень економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств як з позиції його оцінки з боку менеджменту підприємств, так і з позиції управління галуззю в цілому.

Фінансовий потенціал є об'єктом управління та знаходиться на перетині двох функціональних економічних наук, а саме: фінансів та економічного аналізу. Це зумовило потребу в оцінці властивостей даного економічного об'єкту як фінансової категорії та із позиції об'єкту економічного аналізу. Як фінансова категорія фінансовий потенціал підприємства досліджували вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: В. Г. Андрійчук, О. В. Ареф'євою, І. А. Бланком, Н. Г. Виговською, П. І. Гайдуцьким, М. Я. Дем'яненком, М. Й. Маліком, А. Ю. Полчановим, О. М. Петруком, П. Т. Саблуком, М. П. Сахацьким, Н. М. Сіренко, П. А. Стецюком, О. С. Федоніною, П. О. Фоміною, Л. М. Худолій, І. І. Червеною, О. В. Шебаніною та іншими. Питання аналітичного забезпечення управління фінансовим потенціалом підприємства в цілому або його окремими складовими піднімалися в працях вітчизняних вчених з проблем економічного аналізу: Т. В. Барановської, Д. О. Грицишена, В. В. Євдокимова, І. Д. Лазаришиної, Є. В. Мниха, О. В. Олійник, О. А. Зоріної, Л. О. Примостки, І. М. Парасій-Вергуненко, О. М. Галенко, Т. М. Ковальчук, В. К. Савчука, І. В. Саух, М. Ю. Чік. Зокрема вченими сформовано напрями розвитку складових науки економічного аналізу, розроблено теоретико-методологічні положення, які становлять фундамент подальшого його розвитку. Серед зарубіжних вчених проблеми економічного аналізу фінансового потенціалу представлені в працях: І. Ансофа, Р. Гранта, В. Єфремова, Б. Карлоффа, Д. Колліса, Б. Райана.

¹ Основні показники діяльності // Житомирське обласне управління лісового та мисливського господарства. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://zt-lis.gov.ua/informacija/osnovni-pokazniki-dijalnosti.html>

² Закон України Про Державний бюджет України на 2018 рік // Верховна рада України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2246-19/paran189#n189>

Оцінка наукового здобутку вчених дозволила виявити особливості формування та використання фінансового потенціалу вітчизняних підприємств в цілому та його окремих складових. Віддаючи належне вагомим внескам перерахованих вчених у розвиток економічної науки в частині розробки комплексу методичного забезпечення економічного аналізу та оцінки фінансового потенціалу підприємств, зауважимо, що динамічність економічного середовища та галузева специфіка функціонування підприємств лісового господарства зумовлює зміну вектора системи управління ними й, відповідно, вимагає нового підходу до аналітичного забезпечення такої системи. В результаті є потреба в оцінці нових вимог до системи управління та розробки інноваційних методик економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Житомирського державного технологічного університету за темою “Розробка організаційних засад та інформаційного забезпечення економічного механізму охорони та стійкого використання природних ресурсів” (номер державної реєстрації 0115U002546). У межах теми автором проведені дослідження, що пов'язані з розробкою методичних положень аналітичного забезпечення управління фінансовим потенціалом підприємств лісового господарства.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертації полягає в обґрунтуванні теоретичних основ та удосконаленні методичних положень економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств.

Для досягнення мети в роботі поставлені та вирішені наступні завдання:

- ідентифікувати складові фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств через вивчення його змісту, функцій, принципів та класифікації;
- визначити сукупність факторів зовнішнього середовища прямої дії на господарську діяльність підприємств лісового господарства як базис для удосконалення методики оцінки фінансового потенціалу;
- оцінити сучасний стан організації, методики та інформаційного забезпечення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств;
- обґрунтувати складові аналітичної оцінки фінансового потенціалу та оцінити можливість їх застосування лісогосподарськими підприємствами;
- удосконалити порядок застосування аналітичних процедур в частині фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності як складових фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств;
- розвинути положення рейтингової оцінки рівня фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств як складової галузевої методики економічного аналізу ;
- розробити порядок застосування аналітичних процедур до оцінки виконання фінансового плану як інформаційної основи прогнозування фінансового потенціалу підприємства;
- обґрунтувати порядок застосування таксономічного аналізу до оцінки фінансового потенціалу підприємств лісогосподарської галузі.

Об'єктом дослідження є система економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств.

Предметом дослідження є теоретичні та методичні положення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загально філософські, загальнонаукові та спеціальні методи пізнання явищ та процесів у системі економічних наук. Методи теоретичного узагальнення, групування та моделювання використано під час вивчення сутності фінансового потенціалу, його складових, видів і функцій та розробки моделі фінансового потенціалу як об'єкту економічного аналізу (*параграф 1.1*). Вивчення сучасного стану лісового господарства як середовища прямої дії на фінансовий потенціал лісгосподарського підприємства здійснено шляхом застосування методів статичного спостереження, групування та порівняння (*параграф 1.2*). Для обґрунтування стану організації та методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств використано методи тестування, групування, індукції та дедукції (*параграф 1.3*). Обґрунтування складових методики економічного аналізу та ідентифікація аналітичних процедур оцінки фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств, їх апробація на прикладі лісгосподарських підприємств Житомирської області здійснено методами аналізу та синтезу, моделювання, порівняння та аналогії (*параграф 2.1 та 2.2*). Розробка механізму рейтингової оцінки фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств здійснено із застосуванням методів аналогії, групування, порівняння, аналізу та синтезу (*параграф 2.3*). Розроблена методика економічного аналізу фінансового плану як складової інформаційного забезпечення управління фінансовим потенціалом лісгосподарських підприємств ґрунтується на використанні методів моделювання, аналогії, індукції та дедукції (*параграф 3.1*). Таксономічний аналіз як складова економіко-математичних методів використаний для розробки комплексної моделі оцінки фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств (*параграф 3.2*).

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела (монографії, наукові статті вітчизняних і зарубіжних вчених із проблем економічного аналізу, менеджменту, економіки природокористування; матеріали конференцій); офіційні документи (кодекси, закони та підзаконні нормативно-правові акти України та міжнародних організацій); дані фінансової та статистичної звітності, специфічної галузевої звітності лісгосподарських підприємств; довідкові та інформаційні видання та оприлюднені фактологічні матеріали Державного агентства лісових ресурсів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в розвитку теоретичних та удосконаленні методичних положень економічного аналізу фінансового потенціалу лісгосподарських підприємств.

Основні положення наукової новизни полягають у наступному:

удосконалено:

- методичні положення економічного аналізу фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності та ліквідності лісгосподарських підприємств, що відповідають галузевій специфіці та є системотворчими складовими розробленої моделі комплексної оцінки фінансового потенціалу лісгосподарського підприємства як основи його прогнозування;

- механізм рейтингової оцінки фінансового потенціалу лісгосподарського підприємства, що включає: обґрунтовані граничні значення аналітичних показників в розрізі фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності; запропоновані рівні фінансового потенціалу на основі меж значень показників (високий, умовно-високий, середній, умовно-середній, низький, умовно-низький, критичний, умовно-критичний), як основу інтегрованої бальної оцінки фінансового потенціалу;

- методичні положення економічного аналізу виконання фінансового плану через:
1) обґрунтування місця економічного аналізу в системі фінансового планування (інструмент формування інформаційного забезпечення процесу фінансового планування, механізм формування еталонного значення показників фінансового потенціалу як складової прогнозування, інструмент оцінки виконання фінансового плану); 2) розробку механізму застосування аналітичних процедур на всіх етапах фінансового планування; 3) формування комплексу робочих та звітних документів аналітика в процесі оцінки фінансового плану;

- інформаційно-аналітичне забезпечення управління фінансовим потенціалом лісогосподарських підприємств через впровадження інтегрованого таксономічного показника, порядок застосування якого передбачає два напрями: 1) оцінка динаміки таксономічного показника фінансового потенціалу; 2) побудова рейтингу лісогосподарських підприємств за рівнем фінансового потенціалу. Це дозволяє виявити напрями удосконалення фінансової політики, а також визначити вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на рівень фінансового потенціалу;

дістало подальший розвиток:

- теоретичні положення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств через розробку його моделі як об'єкту управління, що передбачає розуміння фінансового потенціалу як багатоаспектного об'єкту економічного аналізу та ідентифікацію його властивостей шляхом обґрунтування сукупності функцій, системи принципів та видів фінансового потенціалу;

- обґрунтування впливу галузевих особливостей на організацію та методіку економічного аналізу через ідентифікацію рис системи управління галуззю, оцінку стану лісового господарства та ресурсного потенціалу, що є факторами прямої дії на складові фінансового потенціалу;

- оцінка сучасного стану системи економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств для встановлення критичних точок та напрямів розвитку аналітичних процедур, що здійснено через застосування методів тестування внутрішніх регламентів, фінансових планів та системи бухгалтерської звітності, а також обґрунтування складових інформаційного забезпечення аналітичної оцінки фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності;

- виявлення властивостей фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств як об'єкту управління через застосування розробленого порядку аналітичних процедур до оцінки фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності та ліквідності, що покладено в основу розробленого підходу до рейтингової (бальної) оцінки фінансового потенціалу.

Практичне значення одержаних результатів. Результати, що полягають у розробці методичного забезпечення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств, можуть бути впроваджені в діяльність вітчизняних суб'єктів господарювання досліджуваної галузі та органів управління цією галуззю. Основні практико-орієнтовані положення дослідження доведені до рівня конкретних розробок, що придатні до використання:

органами державної влади в сфері управління лісових ресурсів:

- методіка застосування інтегрованого таксономічного показника розвитку фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств та результати його апробації на підприємствах галузі Житомирської області (Житомирське обласне управління лісового та мисливського господарства, довідка № 06/1954 від 29.12.2017 р.);

суб'єктами господарювання:

- механізм формування та застосування еталонного значення показників фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства; механізм застосування аналітичних процедур на етапах фінансового планування; комплекс робочих та звітних документів аналітика в процесі фінансового планування (ДП “Новоград-волинське досвідне лісомисливське господарство”, довідка № 758 від 30.11.2017 р.);

- комплекс аналітичних процедур щодо оцінки фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності та ліквідності, а також порядок інтегрованої бальної оцінки фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств (ДП “Коростишівське лісове господарство”, довідка № 851 від 20.09.2017 р.);

- організаційно-методичні положення економічного аналізу виконання фінансового плану, що включають механізм застосування аналітичних процедур на етапах фінансового планування та формування комплексу робочих та звітних документів аналітика в процесі фінансового планування та оцінки його ефективності (ДП “Малинське лісове господарство”, довідка № 01-04/49 від 17.01.2017 р.).

Пропозиції з удосконалення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств використані при розробці навчальних програм і навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін “Аналіз господарської діяльності”, “Аналітичне забезпечення фінансових розрахунків”, “Фінансовий аналіз” при підготовці фахівців з обліку та оподаткування в Житомирському державному технологічному університеті (довідка № 44-01/25 від 11.01.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаним науковим дослідженням. Наукові розробки, висновки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише ті положення, які є результатом особистої роботи здобувача, що полягають у дослідженні комплексу питань, пов'язаних з методичним забезпеченням економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дослідження, викладені в дисертації, доповідались, обговорювались та отримали позитивну оцінку на 9 міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференціях, що відображено в публікаціях [10-18].

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 18 наукових праць загальним обсягом 6,41 друк. арк. (особисто автора – 5,74 друк. арк.), з яких: 9 статей у наукових фахових виданнях України, які входять до міжнародних наукометричних баз загальним обсягом 5,2 друк. арк. (особисто автора – 4,89 друк. арк.); 9 тез доповідей та матеріалів міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій загальним обсягом 1,21 друк. арк. (особисто автора – 0,85 друк. арк.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст викладено на 180 сторінках друкованого тексту. Робота містить 66 таблиць на 70 сторінках (з них 32 таблиці розміщені на 39 сторінках), 17 рисунків на 10 сторінках (з них 7 рисунків розміщено на 7 сторінках), 7 додатків на 30 сторінках. Список використаних джерел нараховує 190 найменувань і розміщений на 19 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет, методи та інформаційну базу дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих наукових результатів, характер їх апробації.

Перший розділ **“Теоретичні положення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств”** присвячено вирішенню проблемних питань, що пов'язані з розвитком теоретичних положень управління та економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств в частині ідентифікації його властивостей, впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, сучасного стану організації і методики економічного аналізу.

Вивчення теоретичних положень управління фінансовим потенціалом дозволило обґрунтувати його місце в складі об'єктів економічного аналізу та розробити теоретичну модель (рис. 1), яка містить наступні складові:

- розвиток понятійного апарату: дослідження дефініції фінансового потенціалу в наукових джерелах дозволило систематизувати підходи до сутності фінансового потенціалу за наступними напрямками: сукупність фінансових ресурсів підприємства, джерела фінансування господарської діяльності підприємства, можливості розвитку господарської діяльності підприємства, фінансові показники підприємства, система управління фінансами підприємства, характеристика ефективності функціонування підприємства. В результаті запропоновано авторське визначення фінансового потенціалу в контексті його місця в складі об'єктів економічного аналізу: процес активізації джерел забезпечення, формування, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів з метою акумулювання можливостей зростання результативності господарської діяльності підприємства. Відповідно до цього фінансовий потенціал є об'єктом управління господарської діяльності підприємства та підлягає аналітичній оцінці для встановлення його стану та напрямів зростання. Розгляд фінансового потенціалу як сукупності фінансових показників визначає його місце в системі економічного аналізу, а багатоаспектний прояв характеризує складність організації та методики застосування аналітичних процедур;

- функціональна спрямованість фінансового потенціалу визначається його функціями. Вивчення попередніх напрацювань дозволило ідентифікувати значну сукупність функцій, враховуючи специфіку прояву фінансового потенціалу, запропоновано наступне їх групування: 1) фінансовий потенціал як система управління фінансовими ресурсами виконує наступні функції: планування, стимулювання та контроль. Під контрольною функцією пропонуємо розуміти встановлення відповідності заданим параметрам процесів формування, забезпечення, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів підприємства для досягнення тактичних та стратегічних цілей господарської діяльності. Планування в складі функцій фінансового потенціалу пов'язане із забезпеченням зростання фінансових ресурсів та можливостей підприємства для підвищення рівня результативності господарської діяльності. Стимулювання – це забезпечення здатності підприємства мобілізувати додаткові фінансові ресурси для зростання його результативності в поточний та стратегічний період; 2) фінансовий потенціал як об'єкт управління виконує наступні функції: забезпечувальна, відтворювальна, стимулююча, розподільча та перерозподільча, індикативна;

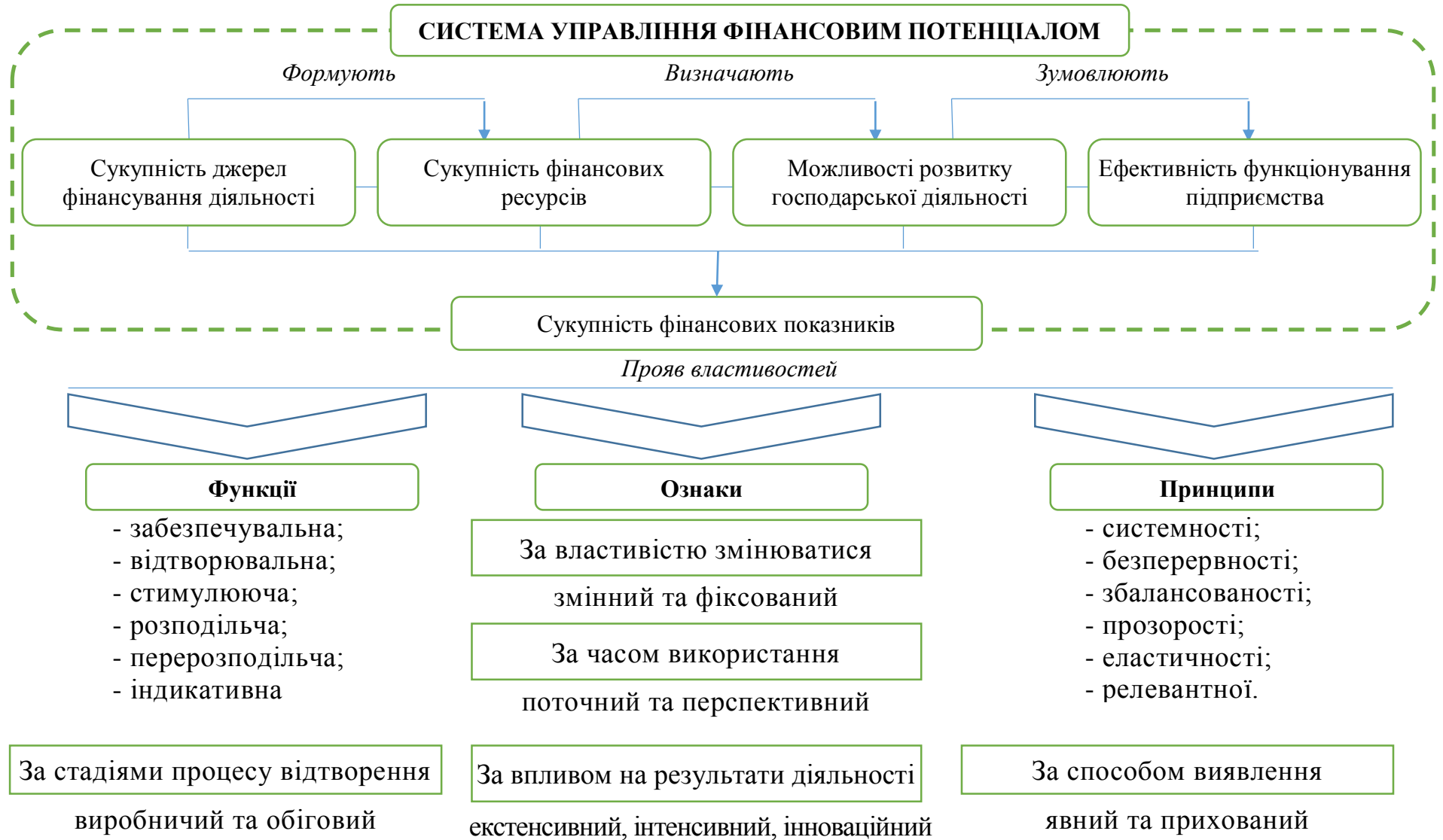

Рис. 1. Модель фінансового потенціалу підприємства як об'єкту економічного аналізу

- відповідність фінансового потенціалу заданим параметрам визначається принципами: системності, безперервності, збалансованості, прозорості, еластичності, релевантності;

- сукупність властивостей фінансового потенціалу, які підлягають аналітичній оцінці, визначаються його класифікацією за наступними ознаками: в залежності від властивостей змінюватися (змінний та фіксований); за часом використання (поточний та перспективний); за стадіями процесу відтворення (виробничий та обіговий); за характером впливу на результати діяльності підприємства (екстенсивний, інтенсивний, інноваційний); за способом виявлення (явний та прихований).

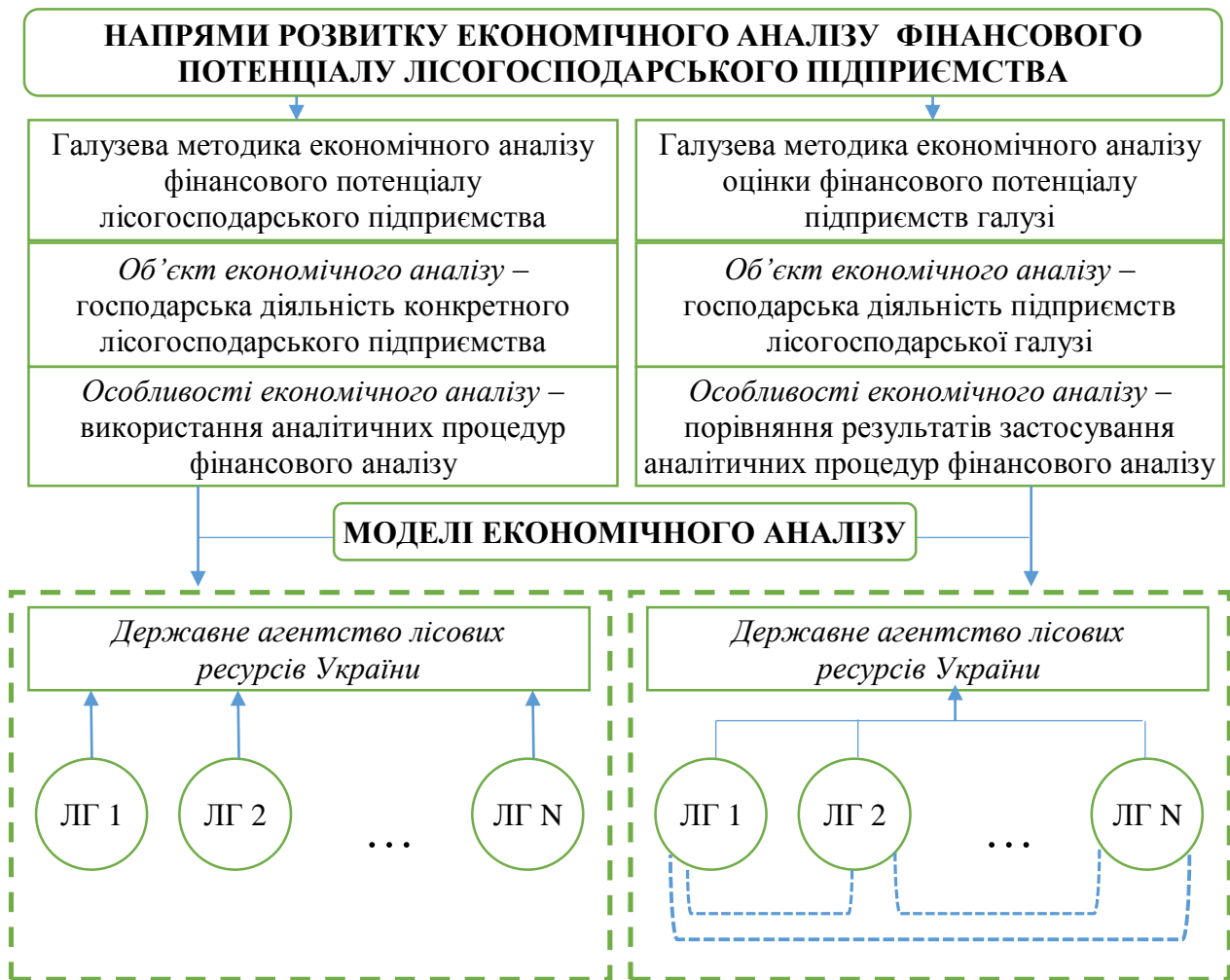
Проведене дослідження стану лісогосподарської галузі, дозволило визначити галузеві особливості формування фінансового потенціалу, що впливає на специфіку застосування аналітичних процедур. Зокрема, при розробці організаційних положень потрібно враховувати специфіку управління лісогосподарської галузі, при формуванні методичних положень необхідно врахувати специфіку об'єкту дослідження.

На основі проведеного дослідження встановлені критичні точки розвитку організації і методики економічного аналізу фінансового потенціалу, а саме: фрагментарність використання процедур економічного аналізу, що не дає можливість оцінити фінансовий потенціал та сукупність факторів впливу на його стан. Обґрунтовано специфіку управління лісогосподарською галуззю на прикладі Житомирської області, що дозволило оцінити напрями розвитку організації економічного аналізу лісогосподарських підприємств (відомчий економічний аналіз фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства; економічний аналіз та оцінки фінансового потенціалу підприємств галузі).

Другий розділ **“Сучасний стан та напрями розвитку економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств”** присвячений удосконаленню організації та методики економічного аналізу фінансового потенціалу, що передбачає чотири напрями його оцінки (фінансова стійкість, ділова активність, ліквідність та рентабельність) та формування рівневого підходу до інтегрованої оцінки.

За результатами дослідження методичних підходів до оцінки фінансового потенціалу обґрунтовано напрями адаптації діючих методик та розроблено нові організаційно-методичні положення, що дозволяють оцінити фінансовий потенціал лісогосподарського підприємства, зважаючи на його галузеві особливості. Для забезпечення комплексного підходу до аналітичної оцінки фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств обґрунтовано властивості фінансового потенціалу як об'єкту економічного аналізу та встановлено характерні складові інструментарію економічного аналізу через систематизацію підходів до його методології. Визначено напрями розвитку системи економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств, що передбачають два підходи до його організаційно-методичних положень (рис. 2).

Перший напрямок економічного аналізу пов'язаний із розробкою методики економічного аналізу фінансового потенціалу, що застосовується окремим лісогосподарським підприємством для формування інформаційного простору управління лісогосподарською діяльністю. Для управління лісогосподарською галуззю запропоновано використання другого напрямку розвитку організаційно-методичних положень. Метою розробки галузевої методики економічного аналізу та оцінки фінансового потенціалу підприємств галузі є порівняльна оцінка ефективності господарської діяльності підприємств регіону або ж країни в цілому в межах однієї галузі.

Примітки: *ЛГ – лісове господарство

Рис. 2. Розвиток методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств

Обґрунтовано виділення чотирьох складових економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства до яких віднесено: фінансову стійкість, ділову активність, ліквідність та рентабельність. За кожним напрямом розроблено сукупність аналітичних процедур та визначено порядок їх застосування під впливом галузевої специфіки лісогосподарської галузі України. Усі зазначені показники апробовані на прикладі діяльності лісогосподарських підприємств Житомирської області. Це дозволило вирішити виявлені проблеми щодо фінансової стійкості в частині недостатності власних обігових коштів, уповільнення темпів зростання ділової активності, забезпечення належного рівня ліквідності та платоспроможності та вирішення проблем використання отриманих фінансових результатів для забезпечення стійкості економічного зростання лісогосподарських підприємств. Зазначені компоненти є складовою першого напрямку розвитку методики економічного аналізу та дозволяють сформулювати комплексну сукупність інформаційних потоків для прийняття управлінських рішень менеджментом окремого лісогосподарського підприємства.

За результатами дослідження формування рівнів фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств обґрунтовано сукупність підходів до рівнів фінансового потенціалу підприємств в цілому та його окремих складових в розрізі аналітичних показників. Обґрунтовано граничне значення та сформовано оцінку в динаміці за кожним

із визначених показників фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства в розрізі ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності. Запропоновано рейтингову (бальну) оцінку рівня фінансового потенціалу, що передбачає наступні рівні: високий, умовно-високий, середній, умовно-середній, низький, умовно-низький, критичний, умовно-критичний (табл. 1, 2). Кожному рівню присвоюються відповідне бальне значення від 4 до 1 відповідно. Зазначений підхід до оцінки рівня фінансового потенціалу можливо використовувати як на внутрішньому рівні, так і на галузевому для оцінки фінансового потенціалу всієї галузі.

Таблиця 1

Інтегрований бальний підхід до рейтингової оцінки фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств

Рівень	Максимальний бал	Межі рівня
Високий	– 136	103 – 136
Середній	– 102	54 – 102
Низький	– 68	35 – 53
Критичний	– 34	34 +

Таблиця 2

Результати рейтингової (бальної) оцінки лісогосподарських підприємств

Підприємство	Бал	Рівень
<i>ДП «Малинське лісове господарство»</i>	54	Умовно-середній
<i>ДП «Народицьке спеціалізоване лісове господарство»</i>	72	Умовно-середній
<i>ДП «Новоград-волинське дослідне лісове господарство»</i>	61	Умовно-середній
<i>ДП «Городицьке лісове господарство»</i>	60	Умовно-середній
<i>ДП «Коростишівське лісове господарство»</i>	50	Умовно-низький

Використання розроблених організаційно-методичних підходів до економічного аналізу фінансового потенціалу дозволить підвищити якість інформаційного забезпечення управління як окремим підприємством, так і лісовими ресурсами в цілому. Пропозиції враховують галузеву специфіку та сучасний стан лісового господарства, направлені на забезпечення ефективного управління в умовах конкуренції, законодавчих обмежень та положень сталого розвитку.

Третій розділ **“Удосконалення організаційно-методичних положень економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств”** розкриває методику економічного аналізу фінансового плану лісогосподарських підприємств та механізм застосування інтегрованого таксономічного показника оцінки фінансового потенціалу.

Обґрунтовано місце економічного аналізу в системі фінансового планування господарської діяльності лісогосподарського підприємства (рис. 3). Визначено, що економічний аналіз може виступати як: по-перше, інструмент оцінки фінансового потенціалу та інформаційного забезпечення фінансового планування господарської діяльності лісогосподарського підприємства; по-друге, метод фінансового планування господарської діяльності лісогосподарського підприємства для забезпечення визначеного (бажаного) рівня фінансового потенціалу; по-третє, інструмент оцінки виконання фінансового плану господарської діяльності лісогосподарського підприємства.

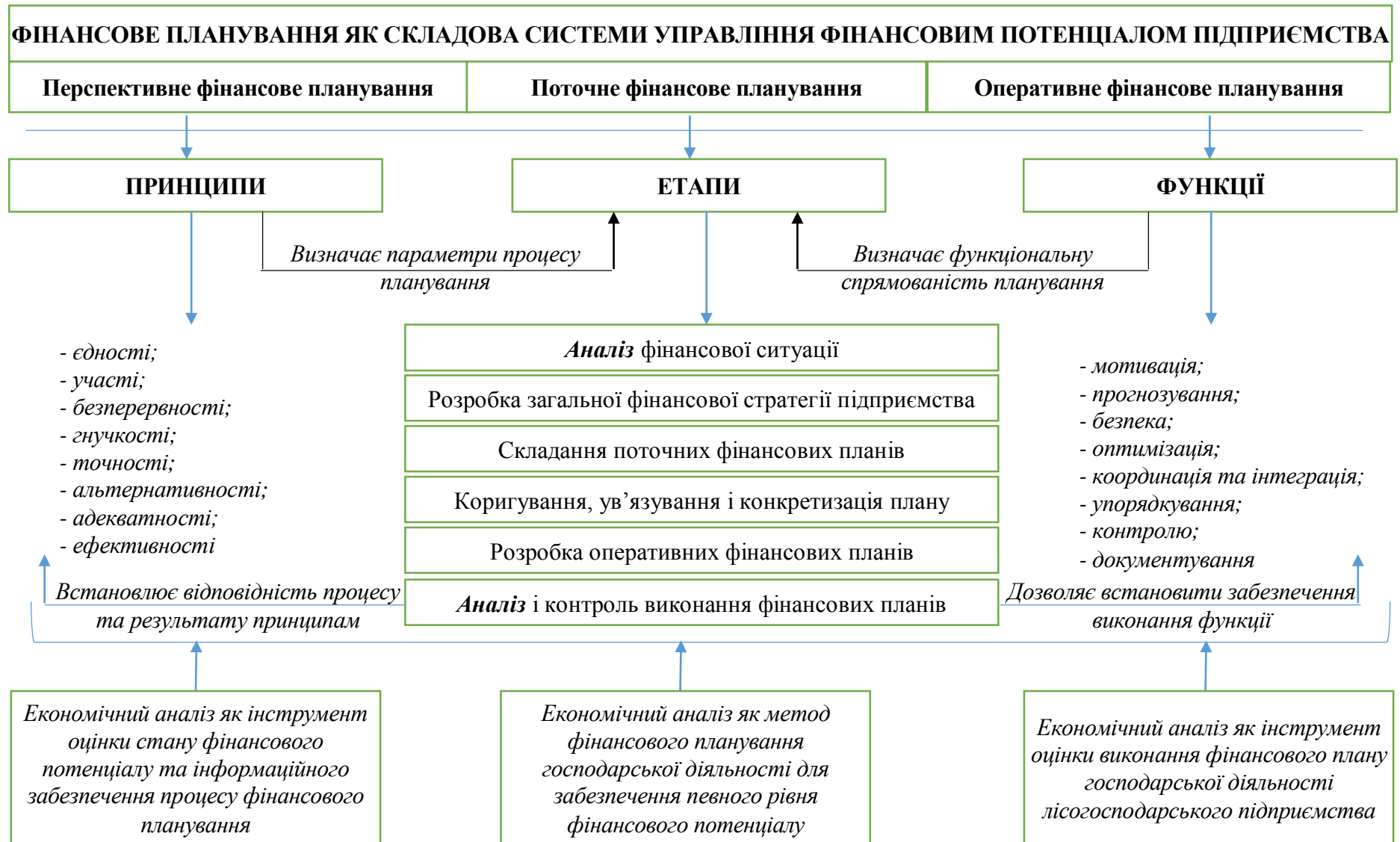

Рис. 3. Місце економічного аналізу в системі фінансового планування господарської діяльності підприємства

Розроблено порядок застосування аналітичних процедур оцінки формування та виконання фінансового плану лісогосподарського підприємства, що передбачає наступні етапи: формування інформаційного підґрунтя планових показників на основі результатів економічного аналізу фінансового планування за попередній період; встановлення прогностичних показників об'єктів фінансового планування; аналітична оцінка планового фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства на основі скоригованого фінансового плану; розробка карти планового стану фінансового потенціалу за визначеними рівнями; оцінка виконання фінансового плану підприємства за показниками фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності. За кожним етапом запропоновано сукупність аналітичних процедур та розроблено пакет робочих документів аналітика. Результати апробовано на прикладі лісогосподарських підприємств Житомирської області, що дозволило сформулювати пропозиції щодо посилення (зростання) їх фінансового потенціалу в сучасних економіко-правових умовах.

Контент-аналіз відповідної економічної літератури показав, що існує безліч різноманітних підходів, методів і моделей, на підставі яких здійснюється оцінка фінансового потенціалу. З огляду на зазначене, складові фінансового потенціалу можуть бути абсолютно різні і використовувати різні системи вимірників (грошові, натуральні, коефіцієнти, відсотки тощо). Проте, не зважаючи на різноманіття існуючих підходів, в силу актуальності проведення таких досліджень, кількість методів оцінки фінансового потенціалу підприємств поступово збільшується. У зв'язку з цим, виникає об'єктивна необхідність розробки комплексної моделі оцінки фінансового потенціалу підприємств, у тому числі лісогосподарських, що дозволить оптимізувати їх фінансово-господарську діяльність, вчасно діагностувати наявність кризових явищ та надати релевантну інформацію зацікавленим стейкхолдерам. У такому випадку обґрунтовано використання одного з економіко-математичних методів – таксономічного аналізу.

Таксономічний показник в системі комплексного аналізу може використовуватися як для зіставлення стану декількох об'єктів на основі єдиної системи показників, так і для порівняння результатів функціонування будь-якого об'єкта в часі. В роботі обґрунтовано порядок застосування таксономічного показника за двома напрямками: по-перше, оцінка динаміки таксономічного показника фінансового потенціалу; по-друге, побудова рейтингу лісогосподарських підприємств за рівнем фінансового потенціалу. Відповідно до цього розроблено наступні етапи застосування аналітичних процедур: 1) розрахунок інтегрованого таксономічного показника фінансового потенціалу підприємства; 2) формування матриці спостереження (вихідних даних); 3) стандартизація значень елементів матриці спостереження; 4) диференціація ознак матриці спостереження на стимулятори та дестимулятори; 5) ідентифікація координат вектора-еталона; 6) формування матриці відстаней; 6) визначення таксономічної відстані між окремими спостереженнями та вектором-еталоном. Результати здійснення таксономічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств Житомирської області представлено в табл. 3.

Таблиця 3

Результати розрахунку інтегрованих таксономічних показників фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств за 2013-2016 рр.

Роки	Підприємства	C_{i0}	\bar{C}_0	σ_0	C_0	$ITP_{фП}$	Рейтинг
2013	ДП «Малинське ЛГ»	7,05	6,25	0,98	8,21	0,14	4
	ДП «Народицьке СЛГ»	5,95				0,28	3
	ДП «Новоград-Волинське ДЛСГ»	5,00				0,39	1
	ДП «Городницьке ЛГ»	5,85				0,29	2
	ДП «Коростишівське ЛГ»	7,42				0,10	5
2014	ДП «Малинське ЛГ»	7,38	5,92	1,06	8,04	0,08	5
	ДП «Народицьке СЛГ»	4,91				0,39	2
	ДП «Новоград-Волинське ДЛСГ»	4,85				0,40	1
	ДП «Городницьке ЛГ»	6,28				0,22	4
	ДП «Коростишівське ЛГ»	6,16				0,23	3
2015	ДП «Малинське ЛГ»	6,21	6,08	1,16	8,40	0,26	4
	ДП «Народицьке СЛГ»	5,19				0,38	1
	ДП «Новоград-Волинське ДЛСГ»	5,26				0,37	2
	ДП «Городницьке ЛГ»	5,72				0,32	3
	ДП «Коростишівське ЛГ»	8,03				0,04	5
2016	ДП «Малинське ЛГ»	6,59	5,94	1,32	8,58	0,23	4
	ДП «Народицьке СЛГ»	4,49				0,48	1
	ДП «Новоград-Волинське ДЛСГ»	5,23				0,39	2
	ДП «Городницьке ЛГ»	5,52				0,36	3
	ДП «Коростишівське ЛГ»	7,87				0,08	5

Примітки: $ITP_{фП}$ – інтегрований таксономічний показник фінансового потенціалу; C_{i0} – таксономічна відстань між окремими спостереженнями та вектором-еталоном; C_0 – показник якості функціонування досліджуваного об'єкту в i -му періоді; \bar{C}_0 – середня арифметична з розрахованих попередньо відстаней між стандартизованими показниками в i -му періоді та в еталоні; σ_0 – середньоквадратичне відхилення від точки-еталону

Інтегрований таксономічний показник є комплексною характеристикою фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств. Використання отриманих значень цього показника за досліджуваний період дозволяє виявити напрями удосконалення фінансової політики лісогосподарських підприємств, а також у подальшому визначити вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на рівень фінансового потенціалу кожного з досліджуваних підприємств та сформулювати передумови вибору стратегії управління.

ВИСНОВКИ

В дисертації вирішено наукове завдання щодо розвитку та удосконалення теоретичних положень, організації та методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств. Основні наукові результати полягають у наступному:

1. Для формування комплексного уявлення про фінансовий потенціал як об'єкт економічного аналізу систематизовано наукові підходи до його сутності та ідентифіковано його багатоаспектний прояв як: сукупність джерел фінансування господарської діяльності підприємства; сукупність фінансових ресурсів; можливості

розвитку господарської діяльності; ефективність функціонування підприємства. Обґрунтовано, що для виконання функцій та ідентифікації сукупності причинно-наслідкових зв'язків стану фінансового потенціалу потрібно враховувати усі зазначені підходи. На основі цього розроблено модель фінансового потенціалу як об'єкту економічного аналізу, що передбачає прояв його властивостей через функції (забезпечувальна, відтворювальна, стимулююча, розподільча та перерозподільча, індикативна), принципи (системності, безперервності, збалансованості, прозорості, еластичності, релевантності) та класифікаційні ознаки (в залежності від властивостей змінюватися (змінний та фіксований); за часом використання (поточний та перспективний); за стадіями процесу відтворення (виробничий та обіговий); за характером впливу на результати діяльності підприємства (екстенсивний, інтенсивний, інноваційний); за способом виявлення (явний та прихований). Це забезпечило можливість ідентифікації сукупності властивостей об'єкту як основи формування комплексу аналітичних процедур для оцінки його стану.

2. Фінансовий потенціал як об'єкт управління та економічного аналізу є залежним від специфіки зовнішнього середовища, що визначається галузевими особливостями. Встановлено, що лісове господарство є особливою галуззю національної економіки, яка поєднує в собі економічні та екологічні особливості розвитку суспільства, а від ефективності діяльності підприємств лісового господарства залежить функціонування інших галузей економіки та стан навколишнього середовища. Так, фінансовий потенціал лісогосподарських підприємств є залежним від стану економіки лісового господарства, державної політики щодо лісового господарства та системи управління галуззю. Проведене дослідження стану лісогосподарської галузі дозволило визначити галузеві особливості формування фінансового потенціалу, що впливають на вибір та специфіку застосування аналітичних процедур. Обґрунтовано специфіку управління лісогосподарською галуззю на прикладі Житомирської області, що дозволило оцінити напрями розвитку організації економічного аналізу лісогосподарських підприємств. Зокрема, при розробці організаційних положень враховано специфіку управління лісогосподарської галузі, а при формуванні методичних положень - специфіку об'єкту.

3. Для оцінки сучасного стану організації та методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств застосовано метод тестування установчих документів, внутрішніх регламентів та галузевої звітності. В результаті виявлено відсутність організаційних положень щодо здійснення економічного аналізу, а результати застосування аналітичних процедур використовувалися лише для формування звіту про виконання фінансового плану. Проаналізувавши діючий підхід до методичного забезпечення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств, можна констатувати, що всі аналітичні процедури направлені лише на виконання вимог нормативно-правових актів, зокрема формування фінансового плану. На основі проведеного дослідження ідентифіковані проблеми в організації і методиці економічного аналізу фінансового потенціалу, а саме фрагментарність використання процедур економічного аналізу, що не дає можливість оцінити фінансовий потенціал та всі фактори впливу на його стан.

4. На основі вивчення специфіки діяльності лісогосподарських підприємств, властивостей фінансового потенціалу та сучасних підходів до методики економічного аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання, обґрунтовано потребу в розробці двох напрямів методики економічного аналізу фінансового потенціалу (окремого підприємства та підприємств галузі для порівняльної характеристики). Визначено, що економічний аналіз є інформаційною системою, яка дає можливість оцінити фінансовий потенціал лісогосподарського підприємства в цілому та його окремі складові як на певний момент часу, так і прогностичні значення. Запропоновано порядок застосування аналітичних процедур в розрізі оцінки фінансової стійкості, ділової активності та ліквідності на підприємствах лісового господарства.

5. Аналіз фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств Житомирської області дозволяє констатувати необхідність розробки дієвого облікового забезпечення та аналітичного інструментарія, який би дозволив вирішити виявлені проблеми щодо фінансової стійкості в частині недостатності власних обігових коштів, уповільнення темпів зростання ділової активності, забезпечення належного рівня ліквідності та платоспроможності та вирішення проблем використання отриманих фінансових результатів для забезпечення стійкості економічного зростання лісогосподарських підприємств. Результати аналізу були застосовані при бальній рейтинговій оцінці фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств.

6. За результатами дослідження формування рівнів фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств вивчено сукупність підходів до рівнів фінансового потенціалу підприємств в цілому та його окремих складових в розрізі аналітичних показників. Обґрунтовано граничне значення та визначено оцінку в динаміці за кожним із визначених показників фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства в розрізі ділової активності, фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності. Запропоновано рейтингову (бальну) оцінку рівня фінансового потенціалу, що передбачає наступні рівні: високий, умовно-високий, середній, умовно-середній, низький, умовно-низький, критичний, умовно-критичний. Зазначений підхід до оцінки рівня фінансового потенціалу можливо використовувати як на внутрішньому рівні, так і на галузевому для оцінки фінансового потенціалу всієї галузі.

7. Встановлено, що однією із складових оцінки фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства є економічний аналіз фінансового плану. Саме даний напрям дозволяє не лише оцінити поточний стан фінансового потенціалу, але прогнозувати його в майбутньому. В роботі обґрунтовано, що економічний аналіз може виокремлюватись як: інструмент оцінки фінансового потенціалу та інформаційного забезпечення фінансового планування господарської діяльності лісогосподарського підприємства; метод фінансового планування господарської діяльності лісогосподарського підприємства для забезпечення певного рівня фінансового потенціалу; інструмент оцінки виконання фінансового плану господарської діяльності лісогосподарського підприємства. Запропоновано авторський порядок застосування аналітичних процедур до оцінки формування та виконання фінансового плану лісогосподарського підприємства за етапами: формування інформаційного підґрунтя планових показників на основі результатів економічного аналізу фінансового планування за попередній період; встановлення прогностичних показників об'єктів

фінансового планування; аналітична оцінка планового фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства на основі скоригованого фінансового плану; розробка карти планового стану фінансового потенціалу за визначеними рівнями; оцінка виконання фінансового плану підприємства за показниками фінансової стійкості, ділової активності, ліквідності та рентабельності.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ
Статті у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Дзюбенко О.М. Підходи до методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств // Ефективна економіка. 2015. № 4. Режим доступу до статті: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5921> (включено до GoogleScholar (США), IndexCopernicus (Польща), Scientific Sndexin services (США)) (0,54 друк. арк.).

2. Дзюбенко О.М. Аналітичні показники оцінки фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства // Ефективна економіка. 2016. № 11. Режим доступу до статті: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5917> (включено до GoogleScholar (США), IndexCopernicus (Польща), Scientific Sndexin services (США)) (0,61 друк. арк.).

3. Дзюбенко О.М. Підходи до дефініції поняття «фінансовий потенціал» як об'єкту економічного аналізу // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. 2017. №4 (82). С. 18-24. (включено до GoogleScholar (США), IndexCopernicus (Польща), DOAJ (Швеція) (0,56 друк. арк.).

4. Дзюбенко О.М. Властивості фінансового потенціалу як об'єкта економічного аналізу // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Міжнародний збірник наукових праць / Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. Житомир: ЖДТУ, 2017. Вип. 3 (38). С. 43-54 (включено до GoogleScholar (США), IndexCopernicus (Польща), DOAJ (Швеція) (0,63 друк. арк.).

5. Дзюбенко О.М. Розвиток лісового господарства в Україні як середовища прямої дії на фінансовий потенціал в контексті розвитку його аналітичної оцінки // Економічний простір: Збірник наукових праць. Дніпропетровськ: ПДАБА, 2017. № 125. С. 80-97 (включено до GoogleScholar (США), IndexCopernicus (Польща)) (0,48 друк. арк.).

6. Євдокимов В.В., Дзюбенко О.М. Економічний аналіз в системі фінансового планування діяльності лісогосподарських підприємств // Проблеми економіки. 2017. №4. С. 271-279. (включено до Ulrichsweb Global Serials Directory (США); Research Papers in Economics (США); Index Copernicus (Польща); Directory of Open Access Journals; EBSCOhost (США), CiteFactor (США); Academic Journals Database (Швейцарія); Research Bible (Японія); Open Academic Journals Index; GetInfo (Німеччина); BASE (Німеччина); OpenAIRE (Європейський Союз); WorldCat, SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія); COPAC Union Catalogue (Велика Британія); Directory of Research Journals Indexing; Scientific Indexing Services; Advanced Science Index; Академия Google (США)) (загальний обсяг 0,62 друк. арк., особисто автору належить 0,31 друк. арк.: розроблено методику економічного аналізу оцінки фінансового плану лісогосподарського підприємства як основи управління фінансовим потенціалом).

7. Дзюбенко О.М. Стан організації, методики та інформаційного забезпечення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств // Бізнес Інформ. 2017. №12. С. 338-345 (включено до Ulrichsweb Global Serials Directory (США);

Research Papers in Economics (США); РІНЦ (Росія); Index Copernicus (Польща); Directory of Open Access Journals; CiteFactor (США); Academic Journals Database (Швейцарія); Research Bible (Японія); Соціонет (Росія); Open Academic Journals Index; GetInfo (Німеччина); BASE (Німеччина); OpenAIRE (Європейський Союз); WorldCat, SUNCAT Union Catalogue (Велика Британія); COPAC Union Catalogue (Велика Британія); J-Gate (Індія); Open Access Library; Scientific Indexing Services; Advanced Science Index; Академия Google (США); InfoBase Index) (0,68 друк. арк.).

8. Дзюбенко О.М. Підходи до економічного аналізу рентабельності лісогосподарських підприємств // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. 2018. №1 (83). С. 9-14. (включено до GoogleScholar (США), IndexCopernicus (Польща), DOAJ (Directory of Open Access Journals) (Швеція)) (0,57 друк. арк.).

9. Дзюбенко О. М. Оцінка фінансової стійкості лісогосподарських підприємств Житомирської області // Агросвіт. 2018. №2. С. 77-82. (включено до Scientific Indexing Services; Академия Google (США)) (0,51 друк. арк.).

Матеріали конференцій:

10. Дзюбенко О.М. Економічний аналіз фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств // Розвиток обліку, аналізу і аудиту суб'єктів суспільного інтересу: тези виступів Міжнар. наук. конф. (м. Житомир, 20–21 жовтня 2017 р.). – Житомир: Видавець О.О. Євенок, 2017. С. 456-458 (0,14 друк. арк.).

11. Дзюбенко О.М. Специфічні риси фінансового потенціалу // Принципи забезпечення розвитку підприємств в умовах змін ринкового середовища: збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 8-9 грудня 2017 р.) / ГО “Центр економічних досліджень та розвитку”. У 2-х частинах. – О. : ЦЕДР, 2017. Ч. 2. С. 104-107 (0,16 друк. арк.).

12. Дзюбенко О.М. Сутність фінансового потенціалу як об'єкту економічного аналізу // Актуальні питання фінансів, економіки, обліку та менеджменту: теорія і практика: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 4 грудня 2017 р.): у 4 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2017. Ч. 3. С. 50-51 (0,09 друк. арк.).

13. Дзюбенко О.М., Лисичко А.М. Ділова активність в управлінні фінансовим потенціалом лісогосподарського підприємства // Аналіз сучасних тенденцій забезпечення ефективності економіки країни: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 12-13 січня 2018 р.). – К. : ГО “Київський економічний науковий центр”, 2018. С. 138-141 (загальний обсяг 0,12 друк. арк., особисто автору належить 0,06 друк. арк.: обґрунтовано склад аналітичних показників ділової активності).

14. Дзюбенко О.М. Розвиток методики економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств / Економічний потенціал сталого розвитку країни: сучасний стан, тенденції та проблеми відтворення: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 22-23 грудня 2017 р.) / ГО “Львівська економічна фундація”. У 2-х частинах. Львів: ЛЕФ, 2017. Ч. 2. С. 108-110 (0,1 друк. арк.).

15. Дзюбенко О.М., Лисичко А.М. Місце економічного аналізу в системі фінансового планування // Наукові підходи до модернізації економіки та системи управління : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15-16 грудня 2017 р.) Київ: Київський національний університет мені В.І. Вернадського, 2017. С. 162-165 (загальний

обсяг 0,12 друк. арк., особисто автору належить 0,06 друк. арк.: представлено підходи до ідентифікації економічного аналізу у фінансовому плануванні).

16. Дзюбенко О.М., Лисичко А.М. Оцінка ліквідності підприємства в системі економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства // Стан та розвиток підприємництва в умовах ринкової економіки: проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 19-20 січня 2018 р.) Дніпро: НО: “Перспектива”, 2018. С. 160-162 (загальний обсяг 0,2 друк. арк., особисто автору належить 0,1 друк. арк.: обґрунтовано склад аналітичних показників ліквідності).

17. Дзюбенко О.М., Лисичко А.М. Оцінка рентабельності лісогосподарського підприємства // Економічне зростання: стратегія напрями і пріоритети: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 19-20 січня 2018 року) / Східноукраїнський інститут економіки та управління. Запоріжжя: ГО “СІЕУ”, 2018. Ч.1. С. 76-80 (загальний обсяг 0,14 друк. арк., особисто автору належить 0,07 друк. арк.: визначено сукупність аналітичних показників рентабельності).

18. Дзюбенко О.М., Лисичко А.М. Рівні оцінки фінансового потенціалу // Економіка, фінанси, облік та управління: оцінка та перспективи розвитку в Україні та світі: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 22 грудня 2017 р): у 3 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2017. Ч.2. С. 45-47 (загальний обсяг 0,14 друк. арк., особисто автору належить 0,07 друк. арк.: обґрунтовано рівні фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств).

АНОТАЦІЯ

Дзюбенко О.М. Економічний аналіз фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Житомирський державний технологічний університет Міністерства освіти і науки України, Житомир, 2018.

В роботі обґрунтовано теоретичні аспекти та розроблено організаційно-методичні положення економічного аналізу фінансового потенціалу лісогосподарських підприємств. В частині теоретичних аспектів розроблено модель фінансового потенціалу як об'єкту економічного аналізу. Здійснено оцінку зовнішнього середовища функціонування лісогосподарських підприємств. Визначено специфічні риси фінансового потенціалу підприємств галузі. Обґрунтовано складові та визначено сукупність аналітичних процедур щодо оцінки фінансового потенціалу підприємств. Запропоновано інтегровану бальну методику оцінки фінансового потенціалу за рівнями: високий, умовно-високий, середній, умовно-середній, низький, умовно-низький, умовно-критичний, критичний. Розроблено методичні положення економічного аналізу фінансового плану як складової оцінки фінансового потенціалу лісогосподарського підприємства. Обґрунтовано порядок застосування інтегрованого таксономічного показника до оцінки фінансового потенціалу.

Ключові слова: економічний аналіз, фінансовий потенціал, лісогосподарська діяльність, рентабельність, фінансова стійкість, ділова активність, ліквідність, фінансовий план.

ABSTRACT

Dziubenko O.M. Economic analysis of financial potential of forestry enterprises. – The manuscript.

Thesis for obtaining the scientific degree of Candidate of Economic Sciences on specialty 08.00.09 – Accounting, Analysis and Auditing (by the types of economic activity). – Zhytomyr State Technological University of Ministry of Education and Science of Ukraine, Zhytomyr, 2018.

Financial potential is a universal object of management of the economic activity of forestry enterprises, because it combines the economic efficiency of business activity under the influence of factors of natural and climatic as well as political and legal character. This calls for the formation of qualitative analytical support for managing the financial potential of a forestry enterprise. After all, existing methods of economic analysis do not fall into the industry characteristics of the researched enterprises, do not define all properties and should be updated in accordance with modern requirements.

The purpose of the thesis is to substantiate the theoretical foundations and improve the methodological provisions of the economic analysis of the financial potential of forestry enterprises. The object of the research is the system of economic analysis of the financial potential of forestry enterprises. The subject of the research is the theoretical and methodological provisions of the economic analysis of the financial potential of forestry enterprises.

The study of theoretical positions of management of financial potential has allowed to substantiate its place in the structure of objects of economic analysis. As a result, a theoretical model of financial potential as an object of economic analysis has been worked out.

The conducted research of the forestry industry has made it possible to determine the sectoral peculiarities of the formation of financial potential, which influences the specifics of the application of analytical procedures. In particular, the development of organizational provisions should take into account the specifics of forestry management. When forming methodological provisions it is necessary to take into account the specifics of the object.

On the basis of our research, the critical points of the development of organization and methods of economic analysis of financial potential have been outlined, namely, the fragmentation of the use of economic analysis procedures, which doesn't make it impossible to assess the financial potential and all factors of influence on its condition. The specifics of the forestry industry management based on the example of Zhytomyr region have been substantiated, which allowed to evaluate the directions of development of the organization of economic analysis of forestry enterprises.

The four components of the economic analysis of the financial potential of the forestry enterprise have been substantiated, which include: financial stability, business activity, liquidity and profitability. In each direction a set of analytical procedures has been developed and the order of their application has been determined under the influence of the sector specificity of the forestry industry of Ukraine. All these indicators have been tested on the example of the activities of forestry enterprises of Zhytomyr region, which resulted in the need to develop effective accounting and analytical tools that would solve the identified problems with financial stability in terms of insufficiency of their working capital, slower growth of business activity, ensuring proper level of liquidity and solvency as well as solving problems of using the received financial results to ensure the sustainability of economic growth of forestry enterprises. These techniques are a part of the first direction of the development of the methodology of economic analysis and allow to form a complex set of information flows for making managerial decisions by the management of a specific forestry enterprise.

According to the results of the research of formation of levels of financial potential of forestry enterprises, a set of approaches to the levels of financial potential of enterprises has been studied as a whole and its separate components in terms of analytical indicators. The limit value has been substantiated and the estimation in the dynamics for each of the determined indicators of the financial potential of the forestry enterprise has been determined in terms of business activity, financial stability, liquidity and profitability. The rating (point) assessment of the level of financial potential has been proposed, which involves the following levels: high, conditionally high, average, conditionally average, low, conditionally low, critical, conditionally critical. Each level is given a corresponding point value of 4 to 1 correspondingly. This approach to assessing the level of financial potential can be used both at the domestic and sectoral level to assess the financial potential of the entire industry.

The directions of development of the system of economic analysis of the financial potential of the forestry enterprise have been substantiated through the development of innovative methods of application of analytical procedures to the study of the financial plan and the mechanism of application of the integrated taxonomic index of financial potential.

The place of economic analysis in the system of financial planning of the economic activity of the forestry enterprise has been substantiated. It is determined that economic analysis can act as: firstly, the tool of estimation of financial potential and information provision of financial planning of economic activity of forestry enterprise; secondly, the method of financial planning of the economic activity of a forestry enterprise to provide a certain level of financial potential; thirdly, an instrument for assessing the implementation of the financial plan for the economic activity of the forestry enterprise. The principles (unity, participation, continuity, flexibility, accuracy, alternative, adequacy, efficiency) and functions (motivation, forecasting, safety, optimization, coordination and integration, organization, control, documentation) of the financial planning of the economic activity of the forestry enterprise have been systematized; its stages have been outlined (analysis of the financial situation, development of a general financial strategy of the enterprise, drawing up of current financial plans, adjustments, linking and specification of plans, analysis and control over execution of financial plans).

The order of application of analytical procedures for assessing the formation and implementation of a financial plan of a forestry enterprise has been developed, which provides the following stages: formation of information basis of planned indicators based on the results of economic analysis of financial planning for the previous period; formation of forecast indicators of financial planning objects; analytical estimation of the planned financial potential of the forestry enterprise on the basis of the adjusted financial plan; development of a map of the planned state of financial potential at certain levels; assessment of the implementation of the financial plan of the enterprise in terms of financial stability, business activity, liquidity, profitability.

The information-analytical provision of management of financial potential of forestry enterprises has been worked out through the introduction of an integrated taxonomic indicator, which allows in the complex to approach the decision of problems of formation of information space of financial management.

Keywords: economic analysis, financial potential, forestry activity, profitability, financial sustainability, business activity, liquidity, financial plan.

АНОТАЦІЯ

Дзюбенко О.Н. Экономический анализ финансового потенциала лесохозяйственных предприятий. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Житомирский государственный технологический университет Министерства образования и науки Украины, Житомир, 2018.

В работе обоснованы теоретические положения и разработаны организационно-методические положения экономического анализа финансового потенциала лесохозяйственных предприятий. В части теоретических аспектов разработана модель финансового потенциала как объекта экономического анализа. Осуществлена оценка внешней среды функционирования лесохозяйственных предприятий. Определены специфические черты финансового потенциала предприятий отрасли. Обоснованы составляющие и определена совокупность аналитических процедур оценки финансового потенциала лесохозяйственных предприятий. Предложена интегрированная балльная методика оценки финансового потенциала. Разработаны методические положения экономического анализа финансового плана как составляющей оценки финансового потенциала. Обосновано порядок применения интегрированного таксономического показателя к оценке финансового потенциала.

Ключевые слова: экономический анализ, финансовый потенциал, лесохозяйственная деятельность, рентабельность, финансовая устойчивость, деловая активность, ликвидность, финансовый план.

Підписано до друку 21.03.2018 р. Формат 60x90 1/16.

Папір друкарський. Друк офсетний.

Гарнітура Times new Roman. Ум. друк. арк. 0,9.

Тираж 100. Зам. № 32.

Віддруковано з готових оригіналів-макетів автора
у Житомирському державному технологічному університеті
вул. Чуднівська, 103, Житомир, 10005

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ЖТ № 08 від 26.03.2004 р.